

Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary

Faculty of Theology

László Gallusz

THE THRONE MOTIF IN THE BOOK OF REVELATION

PhD Dissertation Abstract

Supervisor: Dr. habil. Péter Balla

PhD program leader: Dr. habil. József Zsengellér

Budapest, 2011

THE THRONE MOTIF IN THE BOOK OF REVELATION

ABSTRACT IN ENGLISH LANGUAGE

This dissertation advances the thesis that the throne motif constitutes the major, though not the only, interpretive key to the complex structure and theology of the book of Revelation. As the literature review reveals, an in-depth examination of the topic of our dissertation has strangely been neglected. This is very surprising because of the growing recognition of the major significance of the throne motif in Revelation. This dissertation has tried to fill, thus, a major gap in Revelation studies.

The introduction to the dissertation points out the need for developing a comprehensive motif study methodology relevant for application in Revelation studies. While this dissertation is not a methodological study, basic contours for such a method are proposed which are applied in the study of the throne motif. The proposed method comprises five steps that follow in a logical sequence: (1) an adequate definition of the motif; (2) background analysis; (3) textual analysis; (4) substantial analysis; and (5) functional analysis. While the first step is dealt with in the introduction, the other four comprise the four parts of the dissertation.

It is established that the throne motif of Revelation is a complex literary phenomenon which consists of four cardinal components: (1) the throne of God; (2) the throne of the Lamb; (3) the thrones of God's allies; and (4) the thrones of God's adversaries. These components function as sub-motifs fused into a 'motif-network'. In this composition not all the components are of equal weight. God's throne functions as the leading sub-motif antithetically related to the thrones of God's adversaries, which are representatives of a rival authority to that of God. In contrast to the diabolic thrones, the throne of the Lamb and the thrones of God's allies have a positive function as they highlight God's universal sovereign kingship that the throne of God basically represents.

In the first part of the dissertation the background of the throne motif is examined in Old Testament, Jewish literature and Graeco-Roman sources. Basic concepts closely related to Yahweh's throne in the Old Testament and five theological meanings of the motif in this body of literature are identified: (1) symbol of divine rulership; (2) symbol of judgeship; (3) place of revelation; (4) symbol of creating power; and (5) emblem of victory. It is established that Revelation's throne motif is firmly rooted in the Old Testament, while it reflects also

tendencies from Jewish literature. The most significant of these tendencies are the avoidance of the description of God and his throne, and the emergence of the idea of heavenly thrones of beings other than God. The study of the Graeco-Roman literary and artistic sources reveals meanings of the throne similar to the Old Testament, while the numismatic examination reveals that the throne as a motif was more frequently utilized on coins at the time of Revelation's writing or shortly before it than in the previous period of Roman rule. The reason for this development can be seen in the emergence of a new imperial mythology in which Domitian viewed his role as Jupiter's vice-regent destined to establish a new order.

In the second part of the dissertation the findings of an inductive exegetical study of Revelation's θρόνος texts are presented. The four cardinal components of the throne motif are examined in separate chapters. Significant attention is devoted to the throne of God texts of Revelation and particularly to the analysis of the throne-room vision (chs. 4–5), which is foundational for the development of the throne motif. This investigation shows that God's throne is central in the cosmic map of the universe and it defines the ultimate picture of reality according to which everything in creation finds its significance only in orientation towards the centre of the universe: the throne which stands for the One occupying it. In the dissertation it is demonstrated that this throne is shared by God and the Lamb throughout the book (3:21; 5:6; 7:17; 22:1, 3), which is one of the indicators of John's high Christology. It is shown that the thrones of God's allies and enemies are of a different sort from this central throne, which stands for the divine sovereign kingship. The sub-motif of the thrones of God's allies incorporates the thrones of three groups: the overcomers (3:21), the twenty-four elders (4:4; 11:16) and the judges (20:4). On the other hand, the sub-motif of the thrones of God's adversaries include the throne of Satan (2:13) and the throne of the beast (13:2; 16:10). All these throne texts are subjected to detailed exegetical study with the purpose of providing a foundation for building the big picture of the throne motif in the book of Revelation.

The third part of the dissertation examines the deep structure of the throne motif. While the literary characteristics of Revelation's θρόνος texts are discussed, more importantly, three cognate concepts of the motif are identified that are of major significance for understanding John's use of the throne motif: the ark of the covenant (11:19), the Zion scene (14:1-5) and the κάθημαι passages (14:14, 15, 16; 17:1, 3; 18:7). One of the most important contributions of the dissertation lies in examination of the macrodynamic of the throne motif's development. This investigation reveals how the book utilizes the throne motif as the central principle for conveying a theological message, since it appears as the focus of

the author from the outset to the climax of the drama, in particular having a specific role in the Cosmic Conflict vision at the heart of the book (12:1–14:20).

Part IV examines the function of the throne motif. This investigation focuses on the rhetorical impact of the motif and its contribution to the theology of Revelation. It is established against the *Sitz im Leben* that Revelation's throne theology struck at the heart of the Roman understanding of reality disclosing the symbolic universe projected by the Empire as an illusory construct, a temporary distortion of the perception of reality. In contrast to the Roman propaganda, the created order is in John's cosmology organized around the throne of God: so the spatial as well as the temporal aspects of reality are oriented towards the divine centre and not towards Rome. It is demonstrated that the throne motif also has an ethical motivational function, since the picture of reality revealed in the book highlights in a dualistic tone that God's authority is legitimate in contrast to the illegitimate claims of his adversaries. Thus, the acknowledgement or denial of this thesis is presented as an inevitable choice that is ethically charged. The theological function of the throne motif is investigated in reference to two closely related questions which are basic for the understanding of the book: the question of God and the question of history. It is shown that the throne, what it actually represents, is of critical significance both to the book's theism and to God's dealing with the problem of evil in the course of human history, which progresses towards resolution in the new creation climaxing in the relocation of the throne from the heavenly to the re-created earthly context.

A TRÓN MOTÍVUMA A JELENÉSEK KÖNYVÉBEN

MAGYAR NYELVŰ TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓ

Ez a disszertáció azt az alaptézist képviseli, hogy a trón motívuma a Jelenések könyve összetett struktúrájának és teológiájának a legfontosabb – bár nem az egyetlen értelmezési kulcsa. Ahogyan az újszövetségi kánon utolsó könyvével foglalkozó szakirodalom áttekintéséből kitűnik, disszertációnk témájának alapos vizsgálata figyelmen kívül volt hagyva. Ez igen meglepő, különösen annak a ténynek a fényében, hogy a trón fontosságát a Jelenések könyvében egyre több tudós ismeri fel az utóbbi években. Így ez a disszertáció komoly úrt próbál pótolni a Jelenések könyve kutatásában.

A disszertáció bevezetőjében rámutatunk egy átfogó metodológia kialakításának szükségességére, amely a Jelenések könyve motívum kutatásában alkalmazható. Habár ez a mű nem metodológiai tanulmány, javaslatot teszünk az ilyen jellegű metodológia alaplépéseihez, amelyre a trón motívumának kutatását építjük. A javasolt metódus öt lépést foglal magában, melyek logikus sorrendben követik egymást: (1) a motívum megfelelő meghatározása, (2) háttér analízis, (3) szöveg analízis, (4) lényegi analízis és (5) funkció analízis. Az első lépéssel a bevezetésben foglalkozunk, míg a többi négy a disszertáció négy részének tárgyát képezi.

Kutatásunk során megállapítottuk, hogy a Jelenések könyve trón motívuma összetett irodalmi jelenség, amely négy sarkalatos komponensből tevődik össze: (1) Isten trónja, (2) a Bárány trónja, (3) Isten szövetségeseinek a trónjai, valamint (4) Isten ellenségeinek a trónjai. E komponensek olyan al-motívumokként jelennek meg, amelyek egy “motívum-hálózatba” integrálódnak. Ebben a kompozícióban nem egyenrangúak a komponensek. Isten trónja fő al-motívumként jelenik meg, ellenségeinek trónjaival szemben, amelyek a mennyeivel rivális hatalom megtestesítői. Az ördögi trónokkal ellentétben a Bárány trónja, valamint Isten szövetségeseinek trónjai pozitív funkcióval bírnak, hiszen Isten egyetemes szuverén királyságát hangsúlyozzák, amelyet Isten trónja jelkép formájában jelenít meg.

A disszertáció első részében a trón motívumának háttérét vizsgáljuk meg az Ószövetség vonatkozásában, a zsidó irodalomban valamint a görög-római források alapján. Ami az Ószövetséget illeti, rámutatunk azokra az alapvető fogalmakra, amelyek Jahve trónjához fűződnek, valamint a motívum teológiai jelentéseit határozzuk meg az alábbiak szerint: (1) Isten uralma, (2) az ítélet, (3) a teremtő hatalom, (4) a győzelem jelképe, valamint

(5) a kinyilatkoztatás helye. Megállapíthatjuk, hogy a Jelenések könyve trón motívuma szorosan az Ószövetségben gyökerezik, ugyanakkor visszatükröződnek benne a zsidó irodalomban megjelenő tendenciák. A legjelentősebbek e tendenciák között Isten és az Ő trónja leírásának kerülése, valamint több mennyei trón megjelenése a központi, isteni trón mellett. A görög-római irodalmi és művészi források tanulmányozása a trón hasonló jelentésére mutat rá, mint ami az Ószövetségben található, míg a numizmatikai kutatás arra a következtetésre vezetett, hogy a trón, mint motívum, gyakrabban jelenik meg az érméken a Jelenések könyve írásának idején, vagy röviden azt megelőzően, mint a római uralom előbbi periódusában. Ennek magyarázata az új római ideológia megjelenésében rejlik, amelyben Domiciánusz Jupiter társuralkodójaként jelenik meg, mivel szerepét egy új világrend alapításában látta, amelyre véleménye szerint elhívatott.

A disszertáció második részében a Jelenések könyve θρόνος szövegei induktív egzegetikai analízisének eredményeit mutatjuk be. A trón motívumának négy sarkalatos komponense külön fejezetek tárgyát képezi. A legnagyobb figyelmet az Isten trónjával foglalkozó trón szövegekre fordítottuk, különösen a trón-terem látomásra (4–5. fejj.), a trón motívumának kibontakozásában képviselt lényegi szerep miatt. A kutatás rámutatott arra, hogy Isten trónja központi helyet foglal el a világegyetem kozmikus térképén és lényegében meghatározza a valóságról alkotott képet, amelyben a teremtett világ teljessége kizárólag a világegyetem központja felé történő orientációban leli meg jelentőségét: a mennyei trón felé való orientációban, amely annak birtoklójára mutat. Rámutattunk arra, hogy Isten és a Bárány az egész könyvön át osztoznak ezen a trónon (3:21; 5:6; 7:17; 22:1, 3) a “magas Krisztológia” gondolatát közvetítve. Isten szövetségstársainak és ellenségeinek trónjai különböznek ettől a központi tróntól, amely az Isteni szuverén királyság fogalmát testesíti meg. Isten szövetségstársai trónjainak al-motívuma három csoport trónjait tömöríti: a győztesek (3:21), a huszonnégy vén (4:4; 11:16), valamint az ítélőbírók trónjait (20:4). Másrészt Isten ellenségei trónjainak al-motívuma Sátán (2:13) és a vadállat (13:2; 16:10) trónjait foglalja magában. Mindezeket a trón-szövegeket részletes egzegetikai vizsgálatnak vetettük alá, alapot vetve ezzel a Jelenések könyve trón motívuma átfogó képének felfedezéséhez.

A disszertáció harmadik része a trón motívumának strukturáját vizsgálja. Figyelmet szenteltünk a θρόνος szövegek jellegzetességeinek, de ami jelentősegteljesebb, a motívum három rokon fogalmát azonosítottuk, melyeknek elkerülhetetlen része van a motívum értelmezésében: a szövetség ládája (11:19), a Sion jelenet (14:1-5) és a κάθηναι szövegek (14:14, 15, 16; 17:1, 3; 18:7). A disszertáció egyik legfontosabb kontribúciója a trón motívum

kibontakozásának makrodinamikai vizsgálata. Ez a kutatás arra mutat rá, hogy a könyv miként használja központi fogalomként a trón motívumát a teológiai üzenet közvetítéséhez; hiszen a trón motívuma a szerző fókuszaként jelenik meg, a mű elejétől a dráma csúcspontjáig, különleges szerepet játszva a könyv szívében, a kozmikus konfliktus látomásban (12:1–14:20).

A negyedik rész a trón motívumának funkcióját vizsgálja. A motívum retorikai hatására összpontosított, valamint annak kontribúciójára a Jelenések könyve teológiáját illetően. Kutatásunk során arra a következtetésre jutottunk, hogy a könyv trón teológiája kihívást intéz a római valóságértelmezéshez, hiszen illuzórikus konstrukcióként leplezi azt le, amely a valóság ideiglenes torzításaként jelenik meg. A római propagandával szemben János kozmológiájában a teremtett világ Isten trónja felé orientált: úgy a valóság téri, mind időbeli szempontjai az isteni központ felé irányulnak. Megállapítottuk, hogy a trón motívumának etikai funkciója is van, mivel a könyvben bemutatott valóságkép dualista hangnemben mutat rá arra, hogy Isten autoritása a törvényes ellenségei törvénytelen állításaival szemben. Így ennek a ténynek elismerése vagy tagadása elkerülhetetlen etikai választásként van megjelenítve. A trón motívuma teológiai funkciójának vizsgálata két szorosan összefonódó kérdés köré épül, melyek alapvetőek a könyv értelmezéséhez: Isten, valamint a történelem kérdése. Valószínűsíthetjük, hogy a trón, vagyis az, amit jelképez, kulcsfontosságú jelentőséggel bír, úgy a könyv teizmusára nézve, mint Isten eljárására a gonosz problémájával kapcsolatosan, amely fokozatosan halad az új teremtésben történő végső megoldás felé a trón a mennyből a földi kontextusba történő áthelyezésében érve el csúcspontját.